

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

ALEGERILE DE DEPUTAȚI

La 9 martie sînt programate alegerile de deputați pentru Marea Adunare Națională și pentru Consiliile populare de toate categoriile. Toți cetățenii patriei noastre cu drept de vot sînt chemați să-și exprime adevărul total față de marile realizări din ultimii treizeci de ani și pentru mărețele perspective ce ne stau în față. Forul suprem de conducere a statului este Marea Adunare Națională, care va fi alcătuită din 349 deputați. Numărul deputaților în Consiliile populare județene este între 7 și 141 deputați după populația județelor și localităților. Consiliul popular al municipiului București va avea 155 de deputați. Municipiile vor avea 31—71 deputați, orașele 15—31 deputați, comunele 11—25 deputați.

În organizarea și desfășurarea alegerilor are atribuții sporite Frontul Unității Socialiste, care întruhidează unitatea întregului popor și organizează toate energiile poporului pentru realizarea marilor obiective de dezvoltare accelerată a patriei noastre scumpe, România socialistă. Aceasta este unitatea în jurul celui mai iubit fiu al poporului, Domnul Președinte al Republicii Socialiste România și Președinte al Frontului Unității Socialiste, Nicolae Ceaușescu, care întruhidează în chip desăvîrșit spiritul poporului român, idealurile și împlinirile lui de ieri, de azi și de mâine și care reprezintă cu deosebită strălucire politica țării noastre de pace, prietenie și colaborare cu toate popoarele lumii. Numele României se identifică cu numele Președintelui Nicolae Ceaușescu, în așa fel încît pretutindeni unde se pronunță pe meridianele globului pămîntesc cuvîntul România este însoțit de numele Ceaușescu, precum ori unde se pronunță numele Ceaușescu e legat de numele României, țara a păcii și progresului.

Poporul român — popor străvechi și băstinaș pe pămîntul dacilor, a daco-romanilor — a creat o cultură și civilizație superioare și specifice, care își găsesc plinirea în vremea noastră. Rădăcinile noastre sînt adînc înfipte în istoria bimilenară a poporului, istorie de lupte și biruințe, istorie de eroism și creație materială și spirituală, istorie de strădanie seculare pentru libertatea și unitatea românilor din toate provinciile într-o singură țară. De aceea cinstim cu evlavie pe înaintașii noștri, care s-au jertfit pentru mersul înainte al poporului și care ne-au transmis flacăra iubirii nestăruite de popor, de patrie, și ne concentrăm toate forțele, toate capacitățile, ca să continuăm în prezent această istorie bimilenară — printr-un salt calitativ — și să proiectăm pe fundalul epocii noastre viziunea luminoasă a României socialiste, țara oamenilor muncii, țara unui popor al păcii și înfrățirii, țara umanismului, așa de caracteristic firii acestui popor, care exprimă umanismul prin frumosul cuvînt de „omenie”. „Să fii om” e idealul poporului nostru, idealul fiecărui fiu al poporului. Dar om nu în izolare ci în marea comunitate a poporului, care-și ctorește astăzi țara visurilor de aur ale înaintașilor, care visuri sînt realizate, sînt desăvîrșite în aceste vremi de valorificare deplină a bogățiilor țării, de unitate deplină și entuziastă a tuturor fiilor poporului, care prin muncă și vrednicie duc în toată lumea mîndrul nume al României socialiste.

Avînd în față mărețele realizări pe plan intern și pe plan extern ale poporului nostru, Frontul Unității Socialiste cheamă pe toți cetățenii să participe la adunările de propuneri a candidaților pe circumscripții electorale, la adunări ale alegătorilor organizate în întreprinderi, instituții, cartiere, sate etc., în care, discutîndu-se aceste realizări, să se ia angajamente pentru noi înfăptuiri. Astfel

se vor mobiliza toate energiile poporului pentru progresul economic, pentru creșterea nivelului de trai și a vieții spirituale, pentru îmbunătățirea activității în toate domeniile. Angajarea tuturor în dezbaterile și soluționarea problemelor de dezvoltare a patriei noastre arată profundul democratism al orînduirii socialiste, care este orînduirea tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, credințe religioase, fel de muncă etc. Munca pentru înflorirea patriei este baza tuturor cuceririlor, a ritmului rapid de propășire a poporului.

Ca fii ai acestui popor, ca fii ai patriei, ierarhii, preoții și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române sînt alături de popor și sprijinesc unitatea poporului și munca lui pentru propășirea tuturor. Prezența reprezentanților Bisericii noastre — și a celorlalte culte — în Frontul Unității Socialiste este mărturia vie a atașamentului nezdruincinat al fiilor Bisericii față de scumpa noastră patrie — România socialistă —, față de Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu. Slujitorii Bisericii, ridicați din simlul poporului, sînt și slujitorii ai credincioșilor, slujitorii ai poporului. De aceea ei sînt una cu

poporul, cu idealurile, realizările și perspectivele mărețe ale patriei noastre.

Sprijinind toate acțiunile Frontului Unității Socialiste și alegerile de deputați, ierarhii, preoții și credincioșii își împlinesc cu deplină dăruire datoria cetățenească — și pe temeiul Evangheliei lui Hristos și pe temeiul faptului că sînt fiii poporului român — și merg în pas cu vremea, în pas cu poporul. De altfel vor fi aleși deputați și dintre fiii Bisericii, ierarhi, preoți și credincioși. Căci toate categoriile sociale și de muncă sînt cuprinse în unitatea întregului popor și aduc contribuția lor la înălțarea patriei, la cauza păcii și propășirii popoarelor.

Trăiască mulți și fericiți ani Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România și al Frontului Unității Socialiste!

Trăiască și înflorească scumpa noastră patrie, Republica Socialistă România!

† NICOLAE

Mitropolitul Ardealului,
membru în Consiliul Național al
Frontului Unității Socialiste

ȘTEFAN CEL MARE

— Vaslui, 500 —

„Intr-însul găsisse poporul românesc
cea mai curată icoană a sufletului său.”
(Nicolae Iorga)

S-a împlinit o jumătate de mileniu de la biruința raportată la 10 ianuarie 1475 de oștirea condusă de Ștefan cel Mare asupra armiei invadatoare turcești.

O scurtă evocare a domniei lui Ștefan cel Mare este potrivită cu acest prilej.

În luna aprilie a anului 1457, la locul numit „Direptate”, țara îl aclamă ca domn al Moldovei, iar mitropolitul Teoctist l-a întărit ca „Domn creștin” ungîndu-l cu sf. mir.

S-a urcat pe tron în momentul în care țara trecea printr-o perioadă de anarhie, căreia Ștefan cel Mare a reușit să-i pună capăt, întărind puterea centrală prin micșorarea privilegiilor marii boierimii și prin acordarea de drepturi claselor „de jos”, totodată alcătuiindu-și o armată națională populară capabilă să potolească pofta celor care voiau să răpească libertatea Moldovei.

Pe plan extern, Voievodul a căutat prietenia statelor vecine, iar acolo unde n-a găsit-o, și-a cîștigat respectul prin forța armelor.

Numai după consolidarea domniei și după o temeinică pregătire a început lupta antiotomană. Mai întîi a refuzat plățirea tributului anual și apoi cedarea Chiliei și Cetății Albe Porții (1473).

Doi ani mai târziu, ca răspuns la ceea ce făcuse Voievodul român, puhoiul turcesc a invadat Moldova. Cei 120.000 de ostași trimiși de sultanul Mohamed al II-lea erau conduși de neînvinșul Soliman Pașa împotriva neînfricatului Ștefan, care de-abia izbutise să adune cu ceva peste 40.000 de inimi dornice de a-și apăra glia strămoșească.

O serie de personalități ale timpului ca: Papa Sixt al IV-lea, cronicarii Sa'adeddin Mehmed Hodja Efendi, Jan Duglosz, M. Strykowski, Michowski ș. a. au confirmat cu toții nu numai numele de care se bucura Ștefan cel Mare în urma izbînzilor sale, dar și calitățile de eventual conducător al creștinătății împotriva pericolului ce-i amenința existența ei.

Dar victoria raportată la Podul Înalt nu însemna un triumf definitiv asupra imperiului otoman, ci doar începutul unei lupte în care va rămîne singur, cu toate promisiunile făcute de monarhii europeni. Redăm un fragment din scrisoarea adresată acestora cu prilejul izbînzii sale, prin care cerea și sprijinul puterilor europene, întinind primejdia ce o reprezentau turcii pentru creștinism: „... Dar de această poartă (a creștinătății, n. a.) care e țara noastră va fi pierdută — Dumnezeu să ne ferească de așa ceva — atunci toată creștinătatea va fi în primejdie mare...”

Singur a continuat să țină fruntea sus, așa cum a putut, în fața tuturor greutăților care au urmat, pentru ca în cele din urmă să se plece în fața timpului și a bolii și să părăsească — marți 2 iulie 1504 — pe cei cărora le dăduse un sens nou vieții, trezindu-le dorința de libertate națională.

*

Aniversarea victoriei dobîndite acum 500 de ani la Vaslui este un prilej de a-l evoca în general pe Ștefan cel Mare.

În decursul lungii și glorioasei sale domnii au luat o deosebită dezvoltare arta și cultura bisericăscă, impunîndu-se chiar un stil moldovenesc. Este atît de binecunoscută dorința conform căreia după fiecare luptă el înălța — ca amintire și mulțumită pentru biruințele sale — cîte o biserică sau o mănăstire, unele zidite din temelie, altele numai renovate sau adăugite. Pe lîngă aceste locașuri sfinte s-au scris numeroase cărți de slujbă, s-au zugrăvit icoane, s-au lucrat felurite odoare bisericesti.

Sînt identificate 32 de locașuri ctitorite sau rectorite de Ștefan, printre care amintim mănăstirile Putna (unde a și fost îngroat), Voroneț și Sf. Ilie, schitul Pătrăuți-Suceava, bisericile mănăstirilor Tazlău, Neamț, Bistrița, bisericile de

(Continuare în pag. 2)

Mitropolitul Dosoftei

S-au aniversat nu de mult, în țară și peste hotare, 350 ani de la nașterea Mitropolitului Dosoftei (1624—1693), care — prin opera sa atît de păstorire sufletească, cît mai ales de dăltuire a limbii române prin introducerea ei în cărțile noastre de cult — se înscrie ca unul din cele mai luminoase chipuri de cărturari, de patrioți și de ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române.

Odrăslit dintr-o familie de oameni vrednici, înzestrat cu o sfințită și puternică chemare, intră în monahism, viețuind ca „deplin călugăr și cucernic și blînd ca un miel“, după cum ni-l prezintă cronicar Ion Neculce. El va urca treptele de episcop (la Huși — 1658, la Roman — 1659) și apoi de mitropolit al Moldovei la anul 1671.

Înarmîndu-se cu cunoașterea limbilor latină, greacă și slavonă, ceea ce îi va înlesni să pătrundă în tezaurul unei frumoase culturi, apoi aprofundînd limba română, începe o uriașă muncă de tipărire a cărților de cult în limba poporului nostru și de mlădiere a ei, pentru ca această limbă să poată deveni un organ potrivit de cunoaștere a înțelepciunii și, în același timp, de oglindire a sufletului poporului nostru.

Astfel, traducerea din limbile slavonă și greacă a „Acatistului Născătoarei de Dumnezeu“, „Dumnezeiasca Liturghie“ (1679), „Molitvelnicul“ (1681), „Paremiile peste an“ (1682), „Viața și petrecerea sfinților“, în 4 volume (1682), la traducerea careia a lucrat vreo 25 de ani ș. a., vor deschide credincioșilor calea directă spre lumina învățurii divine, iar „Psaltirea... pre versuri tocmită“ (tipărită în 1673), care constituie lucrarea de căpetenie a Mitropolitului Dosoftei, va fi prima operă românească în versuri, ocupînd astfel un loc însemnat în tezaurul literaturii românești.

Luptînd cu greutățile datorate mijloacelor sărace de exprimare literară a limbii române din aceea vreme, autorul a săvîrșit o muncă grea și migăloasă, lucrînd „cu lungă osteneală în cinci ai (ani) foarte cu osîrdie mare“ — cum însuși mărturisește, reușind să deschidă visteriile bogate de exprimare ale limbii noastre, întrupînd cele mai adînci gânduri și simțăminte omenești, în versul limpede, dulce și înaripat al graiului popular, care și astăzi ne încîntă la citirea lui, ca de pildă în ps. 136:

La apa Vavilonului

Jălînd de țara Domnului;

*Acolo șezum și plînsam
La voroavă ce ne strînsam.
Și cu inimă amară
Prin Sion și pentru țară
Aducîndu-ne aminte,
Plînsam cu lacrimi fierbinte,
Și bucline ferecate
Lăsam pren sălci animate.*

Cititorul care încearcă să parcurgă „Psaltirea în versuri“ va putea observa tot felul de forme ale versului popular românesc, pe care Mitropolitul Dosoftei a reușit, ca pe o revelație a limbii, să le scoată la lumina literaturii.

Viața și păstoria cu adevărat exemplară, jertfelnică, slujirea și dăruirea totală, împreună cu valoroasa operă literară, nu se poate realiza decît de către un suflet curat și o inimă plină de iubire pentru poporul său, pentru Biserica sa, pentru țara sa, iar acesta a fost sufletul marelui mitropolit Dosoftei al Moldovei, al cărui nume stă scris nu numai în cartea cea veșnică a Părintelui ceresc, ci și în inimile noastre ale tuturor celor ce, cîstindu-l, facem luminoasă lui pomenire.

Pr. I. Fulea

„Iisus Hristos, viața noastră“

(Urmare din pag. 3)

Pentru unitate, conlucrare frățească întru înnoirea vieții (p. 323—487).

Toate cuvîntările social-obștești se axează pe îndatoririle credincioșilor Bisericii noastre de a sta în slujba omului, în slujba progresului moral și spiritual, în slujirea libertății pentru oameni și popoare.

Un ajutor prețios li se oferă preoților prin tîlcuirile grupate în capitolul al doilea, la Duminici și sărbători. Ele se succed începînd cu Învierea Domnului, adică potrivit rînduiei anului pascal, și dețin o varietate atrăgătoare, impresionînd prin bogăție de gânduri și de simțiri creștine, ca și atunci cînd au fost rostite în fața credincioșilor. Ne cheamă la o viață nouă. Căci glasul Mîntuitorului Iisus Hristos „este putere dumnezeiască, putere ce crează din nou, putere ce înnoiește, unifică și înalță. Prin glasul Lui s-au făcut toate — prin glasul Lui pescarii au devenit apostoli — păcătoșii sfinți și vameșii au dobîndit împărăția cerurilor“ (p. 149). Nu sînt doar obișnuite predici moralizatoare, ci cuvinte răscolitoare de suflet și conștiință.

În capitolul al treilea sînt înmănușiate îndemnulurile părintelui Mitropolit Nicolae al Ardealului spre unitate și frățietate, tot cu rostul înnoirii vieții, arătînd, între altele, că deși „trăim în iureșul vieții celei noi și fiecare își pune talentele în slujba acestei vieți... totodată în sufletul nostru se împletește omul cel nou cu credința străbună, cu legea cea veche a poporului român... Această credință, care a străbătut veacurile, a dat putere de luptă înaintașilor noștri, i-a însoțit și la bucurii și la necazuri, devine acum în sufletul nostru un izvor de energie care ne face să ne aducem contribuția la marile prefaceri, marile transformări din epoca noastră“ (p. 327).

Teme ca: Izvor de viață nouă, Rodnicia credinței ortodoxe, Biserica vie, Tradiție și înnoire, Calea frățietății, Unitate și frățietate, Statornicire și transformare, În ritmul vremii noastre, Despre viață etc., întăresc pe deplin cele reliefate aici.

Dar ce înseamnă înnoirea vieții? „Însemnează eliberarea din lanțurile păcatului, însemnează înlăturarea a tot ce e rău, a tot ceea ce este patimă, a tot ceea ce este fărădelege în gîndul nostru, în cuvintele, în faptele noastre, în viața noastră din familie, în viața noastră oriunde muncim...“

Înnoirea vieții ne cheamă să înlăturăm ura din sufletele noastre și să ctitorim cît mai adînc dragostea de frate, dragostea credinciosului față de preotul său, dragostea preotului față de credincioșii săi, dragostea credincioșilor întreolaltă, dragostea tuturor fiilor acestei Patrii întreolaltă, fie că sînt de o naționalitate sau de alta, de o credință sau de alta“ (p. 483—484).

Haina care îmbracă gîndurile așternute în această prețioasă lucrare este aleasă; graiul prin care sînt tîlcuite creștinești gînduri este curat românesc, pe alocuri aducînd aminte de cel al bătrînilor cronicari; intenția care a dus la înmănușarea într-un volum a acestora este curată și mult ziditoare de suflet. Munca învățătorească a preoțiilor este ușurată și sănătos îndrumată.

Un lucru rămîne totuși de împlinit: Lectura lucrării să fie făcută cu răgaz, meditînd tot cu răgaz și în liniște asupra celor ce cuprinde ea, străduindu-ne să întruchipăm în viața noastră povăuirile cuprinse în paginile sale.*

* Cartea poate fi comandată la librăria eparhială din Sibiu, str. 1 Mai nr. 55.

D. Călugăr

Mihai Eminescu

(Urmare din pag. 3)

*„Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie
Țara mea de glorie, țara mea de dor?
Brațele vînjoase, arme de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor!
Fiarbă vinu-n cupe, spumege poculul,
Dacă fiii-ți mîndri astea le nutresc;
Căci rămîne stîncă, deși moare valul,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.“*

Numele feciorului lui Gheorghe Iminovici de la Ipotești a fost modificat de Iosif Vulcan în revista sa „Familia“ de la Oradea, apărînd în continuare, la fel, în „Convorbiri literare“ și în celelalte reviste care l-au immortalizat.

Nu lipsite de semnificație sînt aprecierile, făcute recent în presa bucureșteană de către criticul Nicolae Manolescu, care precizează între altele: „Opera lui Eminescu relevă un fond de idei,

o forță de sinteză teoretică, ce nu pot fi produsul învățurii pe apucate și al dezordinii congenitale. Pe lîngă o natură strivitoare, de început de ev, găsîm frecvent în poezia lui Eminescu metaforele construcției umane Memento mori (adu-ți aminte că mori), dincolo de ideea schopenhaueriană, e un poem închinat succesiunii civilizațiilor pe planetă...“

De cîte ori trecem prin parcul Sub-Arini din preajma Dumbrăvii Sibiului, ridicăm palaria și ne înclinăm chipului său immortalizat în bronz de sculptorul Radu Moga din frumoasa inițiativă interbelică, a profesoarei și scriitoarei Ecaterina Săndulescu, care l-a fixat să-și doarmă și aici somnul în liniștea serii, în adierea pădurii seculare, dar mereu viu în inimile noastre, prin opera sa nemuritoare.

Nicolae D. Găvozdea

Cezar Vasiliu